

## Történelem

A tantárgy versenyében az alább leírtakon túl az *1. pontban* foglaltakat is figyelembe kell venni. A verseny egy kategóriában és három fordulóban zajlik. A versenyzőknek a második forduló második részében pályamunkát kell beadniuk az alábbiakban megadott témák közül egyet kiválasztva. A pályamunkát mind nyomtatott mind elektronikus formában (CD-n/DVD-n/pendrive-on) kell beadni (a CD-n/DVD-n/pendrive-on egy darab pdf típusú file-ban legyen az egész pályamunka, a file neve pedig a jelige legyen).

A pályamunka **jeligés**. A versenyző által jeligeként választott – maximum 8 karakterből álló, minden esetben betűkarakterrel kezdődő – kifejezést rá kell írni a pályamunkára, CD-re/DVD-re/pendrive-ra, de ezen kívül **semmilyen más jelzést** (nevet, iskolai bélyegzőt stb.) nem lehet rajta feltüntetni. A jeligét is úgy kell megválasztani, hogy az ne utaljón a versenyző személyére.

Minden pályamunkához egy kisméretű (C6-os) lezárt borítékban kell elhelyezni a versenyző adataival megfelelően kitöltött **5. sz. mellékletet** (Adatlap pályamunkához). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az adatközléshez kötelező az **5. sz. melléklet** használata! Kívül a borítékon kizárólag a jelige szerepelhet.

A versenyzőknek a jeligével ellátott pályamunkát (nyomtatva és CD-n/DVD-n/pendrive-on) és a jeligés borítékot – a felterjesztési határidő figyelembe vételével – át kell adniuk az iskola igazgatójának.

A pályamunkákat a jeligés borítékkal együtt postázásra (kézbesítésre) alkalmas módon becsomagolva az iskola igazgatójának kell továbbítani az Oktatási Hivatalba a megjelölt határidőig. A csomagoláson az iskola hosszú bélyegzőjén és a címzésen kívül csak a következőket kell feltüntetni: "*OKTV történelem pályamunka/pályamunkák*".

Csak azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell felterjesztetni az Oktatási Hivatalba, akiknek a második fordulóbeli dolgozata elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot.

### A pályamunka elkészítésének szabályai:

- A pályamunka terjedelme – az ábrák, az aláírások, az irodalomjegyzék, a tartalomjegyzék leszámításával – 20-30 gépelt oldal lehet (12-es betűnagyság, 1,5-es sortávolság, 2,5cm margó). A megadottnál kisebb vagy nagyobb terjedelmű pályamunkákat a versenybizottság nem értékeli.
- A versenyzők törekedjenek a megfelelő stílusra és helyesírásra, mert a versenybizottság ezt is figyelembe veszi az értékeléskor.
- Az idézetek, ábrák, irodalmi hivatkozások stb. forrásait a tudományos munkákban szokásos módon kell megjelölni. A forrásjegyzék hiánya esetén a pályamunkát a versenybizottság nem értékeli.
- A pályamunkát nem szükséges bekötetni, kerülni kell a költséges, díszes megjelenítést.
- A pályamunka kizárólag a versenyző önálló munkája lehet. Amennyiben a versenybizottság ennek ellenkezőjét állapítja meg, a versenyzőt kizárja a verseny résztvevői közül.

## ***A verseny anyaga***

### **Első forduló**

- Írásbeli (időtartam 180 perc, az elérhető pontszám 100 pont).
  - Feladatlap, amelynek 70%-a a kétszintű érettségi vizsga követelményeire épül (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1790-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 1920-ig kaphatnak feladatokat), 30%-a pedig a választott pályázati témával foglalkozik. Az utóbbi 30%-ra vonatkozóan a felkészüléshez szükséges szakirodalom a pályamunkák témáinál olvasható. A feladatok megoldásához semmilyen segédeszköz nem használható.

### **Második forduló**

#### *Első rész*

- Írásbeli (időtartam 240 perc, elérhető pontszám 60 pont).
  - Feladatlap, amely szintén a kétszintű érettségi követelményeire épülő, a magyar és az egyetemes történelem alapvető összefüggéseire vonatkozó kb. négy esszékérdésből áll (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 476-tól 1867-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 476-tól 1945-ig kaphatnak feladatokat).

#### *Második rész*

- A pályamunka értékelése (elérhető pontszám 80 pont).
  - A versenybizottság az értékeléskor a következő szempontokat veszi figyelembe: a pályamunka tartalma, felépítése, anyaggazdagsága, anyagkezelése, a megírás módja valamint a formai követelmények teljesítése.

### **A pályamunkák témái:**

#### **1. Egyén és közösség viszonyának ábrázolása a 17-18. századi magyarországi és erdélyi emlékiratokban**

*A kora újkori írott források között különleges elemzési lehetőséget kínálnak a jelentős számban fennmaradt magyar nyelvű emlékiratok. Az emlékirat-irodalom jellegzetessége a szubjektivitás, mégis legtöbbször kisebb-nagyobb közösséget, társadalmi csoportot, várost, országrészt, felekezetet ért krízist örökítettek meg a szerzők. A több határterülettel (napló, krónika, apológia, történeti feljegyzések) érintkező műfaj sokféle megközelítési módot tesz lehetővé az egyén és közösségeinek változó kölcsönhatása szempontjából is, akár egy aktuális állapotfelmérés, akár a hosszú távú emlékezet formálása az elsődleges célja a szerzőnek. Eredményes szempont lehet annak a vizsgálata, hogy az emlékiró saját életútja, egyéni nézőpontja, érintettsége mellett is mennyire és milyen eszközökkel, mely jelenségek leírásával tudja az identitásához tartozó közösségek mindennapjait, normarendszerét, gondolkodásmódját, anyagi világát a hétköznapokban vagy éppen nagy fordulópontok idején megörökíteni. Az egyén és közösség helyzetének változása értelmezhető a döntéshozó, hatalomgyakorló felelősségvállalása, a közjó, közérdek, közügyek vállalása szempontjából is, miközben e formálódó fogalmak kora újkori értelmezése is lényeges kérdés a műfaj tükrében. Az elemzés támaszkodhat egy adott*

*műre, de akár több emlékirat összevetésével is bemutatható egy jelenség, politikai vagy hadi esemény, felekezetek, kisebb közösségek jellegzetes szokásai, rítusai.*

#### Szakirodalom:

- Jankovics József: "Önéletírás és történeti hitelesség - Művészet és valóság viszonyának kérdése a Bethlen Miklós-levelezés tükrében" In: Ex Occidente....: A 17. századi magyar irodalom európai kapcsolatai, Budapest, Balassi Kiadó, 1999. 119-131. oldal  
[http://jankovicsjozsef.btk.mta.hu/wp-content/uploads/2019/02/ex\\_occidente-pages-105-194.pdf](http://jankovicsjozsef.btk.mta.hu/wp-content/uploads/2019/02/ex_occidente-pages-105-194.pdf)
- S. Sárdi Margit: Az önéletrajzi szelf és a 17-18. századi önéletírások In: Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban. Szerk.: Balázs Mihály és Gábor Csilla, Kolozsvár, 2007. 209-222. oldal  
<http://www.iti.mta.hu/Emlekezet-kotet.pdf>
- Tóth Zsombor: A koronatanú Bethlen Miklós. Az élete leírása magától és a XVII. századi puritanizmus. Debrecen 2007. 102-120. oldal  
[https://iti.btk.mta.hu/images/bethlen300/dokumentumok/A\\_koronatanu\\_Bethlen\\_Miklos.pdf](https://iti.btk.mta.hu/images/bethlen300/dokumentumok/A_koronatanu_Bethlen_Miklos.pdf)

## **2. Magyar politikusok nemzetiségpolitikai koncepciói 1825-1868**

*A magyar politikai elitben a 19. század elején tudatosult az a tény, hogy az ország lakosságának nagyobbik részét nem magyarok alkotják, s ezek a nemzetiségek és kisebbségek maguk is megfogalmazzák saját nemzeti törekvéseiket. Az 1820-as évektől kezdve számos magyar politikus fogalmazott meg terveket, javaslatokat, elképzeléseket arról, hogy miként kellene e nemzetiségi törekvéseket kezelni annak érdekében, hogy fennmaradjon a magyar állam egysége, s e nemzeti mozgalmak ne ellenségként tekintsenek a magyarokra. A tanulmány ezen koncepciók valamelyikét, vagy az egymással is vitázó politikusok eltérő nézeteit mutatja be egy-egy munka, az illető politikus több írása, vagy több munka összehasonlító elemzése révén.*

*A szóba jöhető témák között szerepel: Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Teleki László, Deák Ferenc, Szemere Bertalan, Eötvös József egy-egy vagy több műve; egyes politikusok nemzetiségpolitikai koncepcióinak változása (pld. Kossuth, Szemere, Eötvös esetében); a különböző koncepciók közötti viták (Széchenyi – Kossuth; Kossuth – Teleki; Eötvös – Deák); a nemzetiségi törvénytervezetek (1848, 1849, 1861, 1868) vitájában megnyilvánuló markáns álláspontok elemzése; az ország föderatív átalakításának, vagy a térség föderatív átszervezésének változó koncepciói (pld. a Dunai Szövetség).*

*A téma kidolgozásához javasoljuk az egyes életműkiadásokat, a „Magyar Szabadelvűek” című sorozat (1998-1999) egyes köteteit, az egyes politikusok életrajzait, a korszakra vonatkozó összefoglaló munkákat, illetve a történeti folyóiratok digitálisan is elérhető változatait.*

#### Szakirodalom:

- Gyurgyák János: Ezzé lett magyar hazátok. A magyar nemzeteszme és nacionalizmus története. Osiris, Budapest, 2007. 27-86. oldal

### 3. Tulajdonváltás állami erőszakkal: „őrségváltás”, földosztás, államosítás, kollektivizálás lakóhelyemen (1938-1953)

*A 20. században Magyarországon is több alkalommal történt kísérlet a tulajdon- illetve vagyoni viszonyok radikális, ideológiai alapú átrendezésére. A kiírás alapján a versenyzők a polgári (magán)tulajdon elleni intézkedés-sorozato(ka)t, az állami erőszak megnyilvánulásait, illetve az arra adott reakciókat vizsgálhatják egy adott településen 1938 és 1953 között. A tanulmány célja, hogy bemutassa a versenyző lakóhelyén (vagy egy választott magyarországi településen) miként alakultak át a tulajdonviszonyok 1938 és 1953 között a különböző ideologikus elvárások alapján meghozott állami intézkedések révén. Választható egy intézkedés-sorozat (a zsidótörvények nyomán bekövetkező „őrségváltás”, az 1945-ös földosztás, a második világháborút követő államosítás, a mezőgazdaság kollektivizálása) részletes, vagy a teljes megadott időszak viszonyainak átfogó bemutatása. A tanulmány értékét növeli, ha a szerző kimutatja, hogy a központilag elrendelt erőszakos állami vagyonátrendezés végrehajtása az adott településen mennyire tekinthető tipikusnak vagy atipikusnak. A szerző kitérhet arra, hogy milyen egyéni, illetve közösségi stratégiák alakultak ki helyben a központi direktívákkal szemben, illetve feldolgozhatja, hogy miként alakult az erőszakos állami beavatkozás(ok) emlékezete, az adott kényszerintézkedés(ek) tapasztalata milyen hatással járt a település társadalmára. A téma feldolgozásához javasoljuk a korabeli (akár digitálisan is elérhető) sajtó tudósításainak elemzését, valamint történeti interjúk felhasználását.*

#### Szakirodalom:

- Ungváry Krisztián: "Nagy jelentőségű szociális akció." Adalékok a zsidó vagyon begyűjtéséhez és elosztásához Magyarországon 1944-ben. In: Évkönyv X. Szerk.: Rainer M. János – Ständeisky Éva, Budapest, 1956-os Intézet, 2002, 287-321. oldal. A tanulmányból kijelölt rész: 287-302. oldal. [http://rev.hu/rev2/htdocs/hu/kiadvanyok/evkonyv\\_2002.pdf](http://rev.hu/rev2/htdocs/hu/kiadvanyok/evkonyv_2002.pdf) vagy [http://epa.oszk.hu/02200/02288/00030/pdf/Evkonyv56\\_10\\_2002.pdf](http://epa.oszk.hu/02200/02288/00030/pdf/Evkonyv56_10_2002.pdf)
- Horváth Gergely Krisztián: Kommunista agrárpolitika és a kollektivizálás első hulláma Magyarországon (1. rész) In: Magyar Szemle 2019/1-2, 49-60. oldal [http://www.magyzsemle.hu/cikk/20190222\\_kommunista\\_agrarpolitika\\_es\\_a\\_kollektivizalas\\_első\\_hullama\\_magyarországon\\_1\\_rész](http://www.magyzsemle.hu/cikk/20190222_kommunista_agrarpolitika_es_a_kollektivizalas_első_hullama_magyarországon_1_rész)
- Germuska Pál: Adalékok a magyarországi gazdasági intézményrendszer 1945–1948 közötti változásaihoz. In: Lépések a gazdasági teljhatalom felé, 1945-1948. Szerk.: Bank Barbara – Germuska Pál. Budapest, NEB, 2017, 11-75. oldal. A tanulmányból kijelölt rész: A tervgazdálkodás előkészítése, az államosítások: 43-67. oldal. <https://kiadvanyok.neb.hu/asset/phpejmPLY.pdf>

#### **Harmadik forduló (döntő)**

- Szóbeli (elérhető pontszám 60 pont).
  - A pályamunka megvédése (elérhető pontszám 20 pont).

- A tanuló adott évfolyamának kétszintű érettségi kompetenciakövetelményeire épülő gondolkodtató kérdések. A rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1711-1920-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói az 1914-től napjainkig terjedő időszakra vonatkozóan kaphatnak feladatokat. A versenyzők egy témát és egy tétellapot húznak, melyen a feldolgozást segítő források szerepelnek. Rövid felkészülési időt követően a versenyzők a bizottság előtt ismertetik a téma kidolgozásának vázlatát (kb. 5-8 perc), majd a téma értelmezéséhez kapcsolódó, a bizottság által feltett gondolkodtató, problémamegoldó kérdésekre válaszolnak (időtartam kb. 3-5 perc, elérhető pontszám 40 pont).

### *A verseny szervezése*

#### **Az első forduló időpontja: 2020. november 2. (hétfő) 14 óra.**

- A fordulót az iskolák bonyolítják le.
- A dolgozatok első részét a szaktanárok (szaktanári munkaközösségek) értékelik központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- A dolgozatok közül csak azokat kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni), amelyeknek a középiskolai tananyagra vonatkozó része legalább 75%-os (minimum 52,5 pont) eredményű. Az általános részben foglaltaknak megfelelően, a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett dolgozatokat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A beküldött dolgozatok közül az általános részben foglaltaknak megfelelően a legjobbak második részének (a szakirodalomra vonatkozó feladatoknak) az értékelését, illetve az első rész felüljavítását a versenybizottság végzi a központi javítási-értékelési útmutató alapján, és meghatározza a továbbjutás ponthatárát.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) legkésőbb **2020. november 25-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.

#### **A második forduló első részének időpontja: 2020. december 8. (kedd) 10 óra.**

- A fordulót az Oktatási Hivatal szervezi.
- A dolgozatokat a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2021. január 8-áig** értesíti az iskolákat a második forduló első részének eredményeiről, és azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni) **2021. február 11-éig**, akiknek a feladatlapja elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot. Az általános részben foglaltaknak megfelelően a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett pályamunkákat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A versenybizottság a fenti pontszámot úgy határozza meg, hogy a második forduló feladatlapjának megoldásában az adott pontszámnál több pontszámot elérő versenyzők száma nem érheti el a hatvanat.

**A második forduló második részében a pályamunkák felterjesztésének (kézbesítésének vagy postára adásának) határideje: 2021. február 11. (csütörtök).**

- A versenybizottság értékeli a beküldött pályamunkákat, és az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2021. március 17-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.
- A versenybizottság a második forduló feladatlapjának és a pályamunkának az összesített pontszáma alapján – a lehetséges létszámhatáron belül, szigorú szakmai szempontok szerint – választja ki a döntőbe jutó versenyzőket. Pontazonosság esetén a pályamunka pontszáma dönt a továbbjutásról.

**A harmadik forduló (döntő) időpontja: 2021. április 12. (hétfő).**

- A döntőt az Oktatási Hivatal szervezi az általa kijelölt helyszínen.
- A verseny végeredményét a második és a harmadik fordulóban elért eredmények összesítése alapján kialakult sorrend adja. Pontazonosság esetén a döntő (szóbeli) forduló eredménye határozza meg a helyezést.